

Fravænning på friland sparer mange omkostninger og højner samtidig sundhed og velfærd hos grisene.

Fravænning på friland sparer penge

Der kan være både god økologi og god økonomi i at lade fravænningsgrise blive på marken nogle uger ekstra

SVINEPRODUKTION

AF KAREN MUNK NIELSEN

Der er mangel på økologisk svine-kød, og nye producenter er på vej ind i branchen. For dem, såvel som for nuværende, der udvider produktionen, er det værd at overveje, om man skal spare fravænningsstalden og i stedet fravænne på friland. Det kan der være flere fordele ved.

Den økonomiske er oplagt. Man kan spare en stald eller et staldafsnit, hvis man fravænner alle eller dele af grisene på friland. Begge modeller er kendt fra praksis. Udviklingscenter for Husdyr på Friland har i 2013 belyst metoden og beregnet, at der med daværende prisforudsætninger var ca. 400 kr. at spare pr. gris. Det kostede 534 kr. pr. gris fra 14 til 30 kg i fravænningsstald, mens fravænning på marken kostede 133 kr. pr. gris fra 13 til 40 kg – altså 10 kg tungere. Hertil kommer stykomkostninger, men de var stort set ens: 230 kr. pr. gris.

Et sundt valg

For grisene er fordelene, at de udsættes for færre stressende omvæltninger, og det giver i praksis færre sundhedsproblemer. Selv om økologiske grise tidligst fravænnedes syv uger

gamle, og dermed er ret robuste, kan de stadig få diarré, når de tages fra soen og samtidig flyttes på stald til nyt foder, mindre plads og nye stiefæller. Ved at tage soen fra grisene og lade disse blive på marken, mindsker man denne stressbelastning.

Erfaringerne fra Udviklingscenterets undersøgelse viser tendens til bedre foderudnyttelse og lavere dødelighed. Det er da også ofte sundhedsaspekterne, der får producenter til at gribe til frilandsfravænning. Nogle vælger for eksempel at lade de mindste og mest udsatte grise blive på marken ved fravænning, mens de tager de største på stald.

En af de producenter, der fravænner alle sine grise på friland, er Randi Vinfeldt, Ugerløse. Hun etablerede sin økologiske soproduktion i 2012 og valgte primært metoden af økonomiske grunde. I dag er hun også glad for de positive effekter, det har på de fravænnede grise.

- Det er ikke så stressende for grisene, og smittepresset er mindre. Færre får diarré, end jeg husker det fra indendørs fravænning. Til gengæld er de lidt sværere at fange derude, siger hun.

Se det i praksis

Randi Vinfeldt har 85 økologiske søer og sælger grisene til viderefed-

ning ved 30 kg. 30. maj inviterer hun og Økologisk Landsforening til en demonstration af metoden på gården i Ugerløse i projektet 'Demonstration af nye økologiske løsninger'. Det endelige program er knap helt færdigt, men Randi vil bl.a. vise, hvordan hun i praksis skiller søer og grise ad, og fortælle om sine erfaringer om hegning, foderforbrug og velfærd.

Undgå udvaskning

Den store udfordring ved fravænning på friland er at undgå tab af kvælstof, når grisene roder græsset op. Man skal sætte foldskifterne i system og lægge en plan for, hvordan man vil etablere efterafgrøder efter brug af de enkelte folde. Det er i sagens natur forskelligt, hvad man kan gøre på forskellige tidspunkter af året, og muligheder og anbefalinger er beskrevet i Udviklingscenterets rapport 'Fravænning på friland – et godt alternativ'. Man kan læse hele rapporten på Udviklingscenterets hjemmeside.

Karen Munk Nielsen er kommunikationsmedarbejder i Landbrugsafdelingen i Økologisk Landsforening.

Friland vil have flere grise

Der er stor efterspørgsel på økologisk svinekød, og Friland har indtil videre ikke kunnet opfylde efterspørgslen. Derfor giver de en kontant gulerod til de landmænd, der vil udvide produktionen eller starte en ny produktion op

SVINEPRODUKTION

AF MAJBRIT TERKELSEN

Friland har den seneste måned afholdt en række informationsmøder henvendt til nye og allerede etablerede frilands- og økologiske svineproducenter.

- Omsætningen på økologisk kød er steget med syv procent i 2015 set i forhold til 2013/14-regnskabet, men den omsætning kunne være større, hvis vi havde haft tilstrækkeligt med råvarer. Vi mangler simpelthen økologisk kød, lød udmeldingen fra direktør i Friland, Henrik Biilmann, til det sidste af informationsmøderne. Mødet startede med et bedriftsbesøg hos frilandsproducent Bo Bejer ved Løgumkloster, efterfulgt af et møde ved Syddansk Svinerådgivning i Vojens. Til trods for at bedriftsbesøget blev afholdt hos en frilandsproducent, var der ikke den store tvivl om, at det er det økologiske kød, Friland efterspørger.

- Over 80 procent af Frilands markedsandel er på det økologiske marked. Det er både svine- og oksekødet, der er i vækst, og vi tror på, det fortsætter i fremtiden. Konkret satser vi på en fordobling af det økologiske marked, som i 2015 fyldte tre procent af det totale kødmarked, fortalte Henrik Biilmann.

Tilskud til flere grise

Friland er også klar med en økonomisk gulerod til de producenter, der ønsker at udvide deres soehold og til nye landmænd, der vil starte en produktion op.

- Vi giver 1000 kroner i tilskud pr. so, når der udvides med minimum 25 søer, fortalte Jens Peter Nannrup, Friland.

Ud over en kontant gevinst tilbyder Friland gennem Danish Crown gratis rådgivning på slagtesvineområdet.

- Producerer du under 2000 slagtesvin om året, så tilbyder vi gratis rådgivning, producerer du flere, så koster det 1 krone pr. gris at få rådgivning, fortalte Mette Dahlmann Christensen, konsulent ved Danish Crown.

Ud over et kontant tilskud og tilbud om rådgivning har landmænd også mulighed for finansiering af smågrise og af avlsdyr gennem Danish Crown Ejerservice.

Øget konkurrence

Henrik Biilmann lagde ikke skjul på, at Friland for tiden oplever en øget konkurrence på det økologiske kødmarked. Især tabet af den største svineleverandør har sat gang i den øgede indsats for at dække det hul, der vil komme, når kontrakten snart ophører.

- Vores hidtil største leverandør af økologiske svin, Bertel Hestbjerg, har opsagt kontrakten med Friland og vil til august ikke levere flere grise til os, orienterede direktøren.

Bertel Hestbjerg er gået i et samarbejde med Coop, og de vil i fremtiden stå for afsætningen af alle hans slagtesvin. På oksekøds markedet oplever Friland ligeledes en øget konkurrence i form af Thises nye kødsatsning Thise og Ko, som sikrer Thises andelshavere en afsætning af deres slagte kreaturer gennem en samhandelsaftale med Coop Danmark.

Dansk protein

Et af de emner, der blev diskuteret til mødet blandt de fremmødte, var, hvor vidt det er muligt at fodre de økologiske grise udelukkende på danskproduceret protein.

- Som det ser ud nu, ophører tilførelsen til at bruge fem procent konventionelt foder i 2017, hvis der er fundet et andet alternativ, oplyste Birgitte Rolskov Mikkelsen, svinebrugskonsulent i Syddansk Økologi. Dansk produceret protein vil være et oplagt alternativ, men udfordringen er at finde proteinafgrøder, der er dyrkningsvenlige og samtidig kan bidrage med den korrekte proteinsammensætning.

- I øjeblikket kan danskproduceret protein ikke erstatte soja ud fra de muligheder, vi har i dag. Lupin er en af de afgrøder, der kommer tættest på at erstatte soja, men der er nogle dyrkningsmæssige udfordringer, der gør, at udbytterne er for lave, forklarede Birgitte Rolskov Mikkelsen.

Artikel og demonstration er led i Økologisk Landsforenings projekt 'Demonstration af nye økologiske løsninger, der er støttet af Promilleafgiftsfonden for Landbrug, Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikterne og Miljø- og Fødevarerministeriet.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

LDP 2020

